

Abonamintul

Pentru monarhie:

Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru străinatate:

Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Fóe bisericescá-politicá.

Insertiuni

Unú sirú garmond:
odată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fie care publica-
țiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
sá se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blașiú.

Anulú III.

Blașiú 5 Augustú 1893.

Numérulú 31.

Dupá unú anú în véduvie.

Martí în 1 Augustú clerulú gremialú din Blașiú în frunte cu vicariulú capitularú a celebratú în biserica catedralá din Blașiú liturgie și părăstasú pentru sufletulu fericitulú mitropolitú Ioanú Vancea. În 31 Iuliú se implinise adecá anulú dela mórtea lui. Cei ce erau de față la solemnitatea asta tristá, sciú, cá ea a fostú vrednicá de neuitatulú nostru arhieréú Ioanú. A fostú vrednicá de elú cu atâtú mai virtosú, fiindú cá rúgáciunile bisericeí pentru sufletulú lui încá și acum dupá unú anú erau însoțite de lacrimile filorú lui sufletesci.

Unú anú de véduvie a trecutú preste biserica nóstrá. Nu amú puté díce, cá administrația bisericeí nóstre în anulú acesta de véduvie ar fi suferitú vre-o împedecare afará de aceea, ce canónele bisericeí o impunú pentru timpulú, câtú este vacantú vre-unú scaunú episcopescú. N'a suferitú nici o împedecare administrația bisericeí nóstre, pentru cá mitropolitulú Ioanú deși nu mai era trupesce în mijloculú nostru, spiritulú lui totuși a rémasú între noi și ne-a povéțuitú mai departe. Pietatea și reverința, cu care marele nostru defunctú era încunjuratú, până tráia, ne-a lásat'ó elú moștenire, și acésta a fostú povéțuitórea celorú ce aú să guverneze în loculú lui biserica, până cândú îi va sosi acesteia noulú mire.

Noulú mire!

Care va fi acesta, a fostú pentru noi cestiune de alú doilea rindú. Despre acésta cetitorii nostri s'aú pututú convinge ușorú din cele ce conformú datorinței nóstre amú scrisú înainte de alegere spre informarea clerulú cu privire la dreptulú de alegere și la datorințele grele, cari așteptá pe fitoriulú mitropolitú. Înainte de memorabila dí de 16 Aprilú, în care s'a sevársitú alegerea candidaților la scaunulú mitropolitanú, n'amú avutú în vedere alta, fără numai ca biserica nóstrá din crisa, în care sfatulú celú nepátrunsú alú provedinței dumneđeesci a adus'ó mai curéndú de cum amú fi așteptatú și doritú să íese dupá puținá celú puținú așa de gloriósá, cum a fostú ea pe timpulú fericitulú arhieréú Ioanú. Ne este martorú Dumneđeú, cá tendințele nóstre nu aú fostú personale, ci voiaú singurú numai binele bisericeí nóstre și alú némului nostru. Ne este martorú Dumneđeú, cá noi întrú urmárea acestú scopú amú făcutú totú, ce numai amú pututú face. Ne este martorú Dumneđeú, consciința nóstrá și cetitorii nostri, cá noi ne-amú implinitú datorința.

A trecutú și actulú alegerii. Acum cauza umplerii scaunulú mitropolitanú de Alba-Iulia și Fágárasú acuși suntú patru luni, de cândú nu atírná mai multú nici cátu-și de puținú dela clerú. A trecutú cauza acésta dela elú la celalálți doi factori, cari mai aú să se pronunțe. Până acum ei încá nu s'aú pronunțatú.

Ceea ce mai putemú face, este ca noi să ne rugámú lui Dumneđeú pentru véduvita nóstrá bisericá. Rúgați-vé, frațilorú, și o faceți acésta mai alesú la altariú în sfinta Liturgie, ca Dumneđeú, care scie să îndrepte și gândurile și simțurile ómenilorú și în trecutú a dáruitú bisericeí nóstre arhieréi plini de zelú pentru a-lú preamári pe Elú și pentru a se jertfi binelú bisericeí, și acum să-i dáruescá unú mire dupá inima sa și nu dupá nevrednicia nóstrá!

Érá Turda. — Dupá conferența din Sibiu și-se párea, cá presa magiará incepe a-și veni în orí. Pe lângá vocile obicínuite șoviniste s'aú auditú într'insa și voci sporadice de acelea, cari întemeiádu-se pe esperințele făcute la conferința își luá inima în dinți și spuneá cu hotárfre guvernánților nostri, — mare curajú, precum arátase esemplulú lui Mocsáry, — cá cestiunea románá este pentru Ungaria cálcáulú lui Achile; cá guvernánții nostri factú réu primindú în cestiunea asta scriú numai de rostú; și cá ei ar trebui să cerce, cari dintre gravaminele románilorú suntú îndreptáțite, și afládu-le să le și saneze, și atunci aculú cestiunii románé se va fránge.

Dar acestea tóte suntú zádarnice! Suntú zádarnice, pentru cá politica interná a Ungariei, precum scie tótá lumea, de unú timpú încóce nu o hotárescú guvernánții din Buda-pesta, ci — cismașiú din Turda.

E încá neștértsá amintirea brutalității-

Feuilleton.

Din însemnáriile unú misionarú.

(Fins.)

Preste voe și-se impune întrebarea, care e cauza acestei deosebiri atâtú de báttóre la ochi? În casurí de acestea e înainte de tóte neapératú de lipsá, să nu scoți pe omú din împrejurimea lui pentru a-lú aședa pe masa de esperimentare și a-lú esamina facultáțile înáscute. Nu, ci trebuie să și-lú esaminezi la fața loculú așa, precum este, și acolo, unde petrece, în viața lui cea de tóte dílele, în lupta lui în contra naturei și în contra semenilorú lui și mai alesú în lupta lui pentru esistința. Elú consideratú din punctulú de vedere pámintescú este unulú din cei de multe felurí, cari mánáncá la masa naturei. Pentru ca elú să-și dobíndescá aci unú locú bunú, ba dupá puținá unú locú fórté bunú, i-se impune muncá și luptá. Cu câtú e mai puternicú contrariulú, cu atâtú va fi mai grea și lupta, dar cu atâtú pe lângá forța brutá are elú mai mare lipsá și de forțele spirituale, ca să reese învingétoriú. Din tema asta generalá ajungá atâtá.

Acum putemú gási ușorú împrejurárea acelea nefavorabile ale locuinței, cari esplicá în parte stadiulú de josú alú culturei, inteliginței și moralității acestorú insulaní din Oceanulú pacificú. E prea adevératú ceea ce a scrisú Forster, însoțitorulú lui Cook: cu prilejulú escursiilorú sale prin interiorulú Nóuei Caledonii n'a datú de nici o vitá, de nici o óe, de nici unú calú, ba nici chiarú de cáne, de pisicá orí șórece. Nici unú animalú sugétoriú pe o insulá, care e celú puținú așa de mare ca regatele Belgiuluiú și Olandeiú laolaltá. Locuitorii de acolo nu aveaú deci nici unú animalú domesticú, și în páduri încá nu era nici unú animalú cu patru picioré. Noi Europenii în teorie nici nu ne putemú închipui o stare ca asta, și nu s'ar puté spune cu puținé cuvinte, ce s'ar alege din tótá cultura nóstrá, dacá într'ó buná diminetá amú gási, cá suntemú lipsiți de tóte patrupedatele nóstre domestice și selvaticé. Cook a cinstitú principelú Nóuei Caledonii o páreche de cáni sperándú, cá în chipulú acesta se va impopora insula celú puținú cu animalulú acesta domesticú folositorú. Dar orí cá párechea aceea nu s'a mai propagatú, orí cá urmátórima ei a peritú din óre care causá: destulú cá mai

tárđiú nu mai aflará pe insulá nici urmă de cáni. Totú așa a páțit'ó și o páreche de porci, carea a dáruit'ó Cook celorú de pe Nóua Caledonie. Se náscuse într'nsii o antipatie nespúsá față cu pachidermele acestea din cauza rímátorilorú, cari le sevársiáú prin plantațiunii. Urmárea a fostú esecutárea nesáturațilorú Europenii sláninații. Singurele viețuitóre, cari aú rémasú pe insulá dupá espediția lui Cook, aú fostú șórecii. Aú trimisú pisice în urma lorú, dar acestea curéndú s'aú selvátécitú.

Mai buná e deci partea Iavanenilorú și Indilorú cu tigrii și cu celealalte bestii ale lorú. Cáci chiarú împrejurárea aceea, cá animalele rápitóre suntú dușmaní mari ai omulú, are o influința binefáctóre asupra lui, flú sílesce adecá la apérare și la luptá, și acésta ótelesce în multe chipurí puterile lui trupesci și sufletesci. Încá și mai rele aú fostú pentru Papuanii de pe Nóua Caledonie urmárele împrejurárii, cá nu dispunú de animale domestice, de vite, cai, oi, cámile, porci. Împrejurárea asta a eschisú pentru ei din capulú loculú puținá de a primi animalele acestea așa dícéndú în societatea ómenescá ca nutritori și ajutátóri și de a se avínta pe calea asta la civilizațiunea

loră nepedepsite ale Turdenilor de cândă cu întorcerea peregrinajului românesc de la Viena. Brutalitățile acelea au rămas nepedepsite, pentru că organele statului nostru le plătesc numai magiarilor, și românii n'au deci nici un drept la scutul apărătoriu al statului. Și chiară pentru că ele au rămas nepedepsite, și pentru că jurnalistică soviniștă nu numai nu le ostăndă, ci dimpotrivă le laudă ca pe nise fapte nespuse de patriotice, chiară de aceea Turdenii erau îndreptățiți a privi la ele cu mândrie patriotică și a-și face consecințele pentru viitorul.

Din Iuliu Vlăduțu din Turda a fostă așa de nefericită, de s'a născută română, și nefericirea l'a urmărită până acolo, cătă a pusă pe nise bieții de alegători — și ei românii —, să-lă alegă delegatū pentru conferința națională. Apoi l'a mai pusă pécatele, de a satisfăcută încrederei alegătorilor săi și a mersă la Sibiu la conferința estraordinară.

Nu erau acestea nise crime, cari strigău la ceri?

Dar Turdenii nu așteptă, până sosese timpul pedepsei cerescă. Urmarea nerăbdării loră au fostă case ruinate, năvălirea asupra românilor fruntași din Turda și asupra familiilor loră, răniri și terorizări. Totă atâtea dovești, că magiarilor din Turda au simțit omeneșcă și merită a fi eternizați în paginile istoriei.

Dar de astă dată a cursă în Turda și sânge unguresc. Dar ce să vești! Și aci s'a adeverită dicala, că Turculă te bate, Turculă te judecă. Merită, să reproducemă aci aprețierea casului, pe cum o aflăm în „Magyar Allam“:

„Trădescă egalitatea. Despre bietulă gendarmă, asupra căruia cu ocazia demonstrațiilor (Turdene) au aruncatū cu petri, și care apoi a împușcatū asupra masei de năvălitori, unele foi dicu, că e gendarmă română, pentru că are nume românesc. Asta e o ușurință mare de minte, ba chiară o crimă națională. Gendarmă românescă nu există, ci numai gendarmă ungurescă. Și pe cândă cei de altă naționalitate se tânguesc,

că în statulă magiară nu se împărtășesc în aplicare proporționată, ore lucru prudentă este a amărî pe ună română, care făcându-se gendarmă a învățatū a grăi și a scrie unguresce, și în care ar trebui să se întărescă, eră nu să se nimicescă consciința, că elă este ună servitoră obligată la credința ală statului magiar?“

Pe cum se vede deci, amă ajunsă așa de departe, cătă opiniunea publică magiară privesce de criminală pe acelu organă al statului, care cutoză să apere pe ună română, asupra căruia plevea orășenescă năvălesce amenințându-l averea și viața. Extra Hungariam. . . .

Revistă bisericescă.

Roma.

Guvernulă italiană, care a pusă mâna pe mai multe fundațiuni bisericesci, mai de curendū a luatū în administrare și capitalele hospitiului „Santissima Trinită dei Pellegrini“, care hospitiū are de scopū a îngriji de peregrinul morboș, ce vină la Roma din tôte țerile. Contra acestul atentatū ală guvernului italiană au protestatū guvernele Spaniei, Portugaliei și Bayariei, arătându, că la înființarea acelu hospitiū au contribuită creștinii din tótă lumea, și elă prin urmare are caracterū internațională, și guvernulă italiană nu are dreptū a se amesteca în administrarea averii hospitiului. Se spereză, că Austro-Ungaria, Frânciă și Germânia încă vorū protesta în contra ingerinței guvernului italiană în administrarea averii hospitiului.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Este cunoscută, că casa magnaților a datū guvernului actualū votū de neîncredere din cauza atitudinii lui în cestiunile politice-bisericesci. Votulă casei

de susă a esarcerbatū pe liberalii de tôte nuanțele. Toți pretindeau reformarea casei magnaților, care se compune din reacționari și se opune reformelor liberale. Fișpanii și cealalți mameluți de prin municipii au fabricatū în congregațiunile comitatense rezoluțiunii, prin cari pretindū, ca fără amânare să se reformeze casa de susă introducându-se în ea și reprezentanții municipiilor. Elementele mai seriose însă privesc în pretinsa reformare o știrbire a auctorității și stabilității instituțiilor constituționale. Și chiară admitendū, că ar fi de lipsă reformarea casei de susă în sensulă, că în aceea să-și trimită și municipiile ablegații săi, ar trebui mai întâi regularea alegerilor și respective asigurarea libertății la alegeri, care de presente nu există; căci fără alegeri libere a reforma casa magnaților ar însemna a lărgi guvernului dreptulă de denumire. Altcum în timpulă din urmă unele municipii trecū simplu la ordinea țilei preste propunerea celor de la Dobriținu în cestiunea acesta, eră foile guvernamentale vedendū, că agitațiunea pentru reformare s'a domolită, ca guvernulă nu cumva să rămână compromisă, declară, că dlul Wekerle nici prin minte nu-l trece a pași acum cu planulă reformării casei de susă.

Auctoritățile municipale, cari s'au datatū a face politică mare, nu se mulțamesc cu reforma casei de susă, ci acum voescă să resolvescă și cestiunea limbei de corespondință cu auctoritățile armatei comune. Dela sesiunea din acestă ană a delegațiilor mai multe municipii nu voescă a răspunde la recercările oficiose ale auctorităților militare scrise în limba germână, ci le respingū simplu scriindū pe ele „vissza“. Procedura loră și-o basază pe § 9 ală articolului de lege VI din 1840, care dispune, „că comandantii regimenteloră ungare să corăspundă în limba magiară cu municipiile din Ungaria“. Legea acesta, dicu șovinistii

aceea, carea o află pe fața pământului totdeuna numai pe acolo, pe unde omulă a pusă și animalele în servițiulă său.

În privința asta Noua Caledonie nu are sorte mai bună ca întregū rolulă insuleloră ostice ale Oceanului pacific. Pe miile insuleloră Polinesiei descoperitorii loră n'au aflatū animală sugătoră afară de lilieci. Nici chiară continentulă Australiei n'are nici ună patrupedată domestică, care nu ar fi importată. Dintre cele selbatice e celă mai mare așa numitulă Chenguruh, dar pe acesta din cauza selbătăcimii lui și a inteligenței lui forte mică omulă nici odată nu l'a pututū preface în animală domestică. Eră cănele selbatică australienă Dingo după tótă probabilitatea a fostū importatū în Australia și acolo s'a selbătăcit. Numai la elă ar fi pututū fi vorbă de încercarea de a-lă îmblândi.

Vegetarianii au sustinutū a dese ori, că nutrirea cu carne face pe omă crudelă și îlă brutalisază, pe cândă de altă parte o listă de mănăcări vegetariană garantéză ună naturelă blândă și umană. Firesce că alții nu le-au cređutū, și cei de pe Noua Caledonie oferescă dovada cea mai vedită, că aserțiunea aceea a vegetarianiloră nu are nici o îndreptățire. Frații nostri cei negri de pe Noua Caledonie n'au avută adevăte patrupedate domestice și selbatice și prin urmare au trebuit să se mărginescă întru nutrirea sa aprăpe esclusivă la vegetale. Căci pescuitulă nu li-se prea renteză, și pescii de

pe acolo au și șese reprezentanți veninoși. Eră painginile celă mare, pe care-lă mănăcă frații aceia ai nostri, abia va avé atăta musculatură, cătă prânđulă, ce li-lă oferese elă, să-lă poți privi de friptură. Pe locuitorii Novei Caledonii îi poți privi de totă atăția vegetarieni: ei trăescă din ceea ce le aduce cultivarea pământului și a pomilor. Și în butulă vegetarianismului acestuia ei totuși au decădută până la fiorosulă canibalismă. De altă parte unii Europeni, cari l-au cercetatū, s'au provocatū chiară la lipsa nutremintului de carne ca la cauza acestui vițiu grozav. Ei dicu, că pe omeni acestia l-a cuprinsū unū doră ireșitabilă de nutremintulă de carne, și după ce nu au datū de animale, cari să li-lă oferescă, au fostū împinși la uciderea semeniloră săi și la mănăcarea de carne omeneșcă. Dar asta încă nu corăspunde adevărului. Canibalismulă îlă află adevăte în Polinesia și pe insule de aceea, pe cari se cultivă porci și căni spre a produce nutremintulă de carne. Apoi s'a aflatū canibalismulă și la poporă de aceea din sudulă Africei, cari se ocupă în mare de cultura viteloră, și la cari prin urmare de lipsa nutremintului de carne nici vorbă nu pôte să fie. Lipsa nutremintului de carne nu pôte servi deci ca cusă a acestei brutalisări celei mai grozave a omeniilor, și acesta cu atătū mai puțină, după ce este sciutū, că omulă nu are lipsă neapărată de a se nutri cu carne. Asta o dovedescă nu numai vegetarianii și călugării Trapiști, ci și mai multe

de o sută de milioane de Iași, căroră le-a prescrișă religia loră deja de decă de vécure, să nu mănănce carne de locū.

Manualele geografice spunū, că de vre-o două decă de ani canibalismulă a încetatū pe Noua Caledonie. Dar asta eră nu corăspunde adevărului. În urma influinței, ce a deprins-o administrația franceșă, adevărată că elă s'a restrinsū, dar știrpirea lui totală până acum încă nu a fostă cu putință. Din cândū în cândū se adănescă omeni acestia în pădurile loră și acolo ținu ei unū felū de Saturnaliș pline de gróză. Ei le numescă *Pilu-Pilu*. Cu prilejulă acestoră serbătoră mănăcă ei totdeuna prunci defectuoși și de aceea, cari ar pôte fi spre sarcină vre unei familii deja număröse. Am ajunsū în chipulă acesta în mijloculă acestoră scene de gróză, și de aceea voiū să mă oprescă la ele.

La animale se întâmplă a rare ori, ca ele să-și mănănce semenii, și de aceea canibalismulă nici nu se pôte privi de ceva dobitocesc. Totă asemenea e falsă și părerea aceea, că vițiuulă acesta s'ar găsi numai la poporă, ce suntū într'ună gradă culturală de jos. Din contră dămă de datina asta fiorosă în multe casuri la poporă înzestrate cu facultăți spirituale frumoșe și ajunse la stări sociale mai mature. Așa urmă între altele la Mexicani după jertfa de omeni totdeuna prânđulă încă și mai fiorosă de carne omeneșcă. Și totuși avemă să punemă pe Mexicani cel vechi pe o tréptă culturală cu multă mai înaltă ca pe cel de pe Noua

nostri, încă e în vigore, și-și uită, că dela 1848 s'au schimbat cu totul raporturile.

Alcum pe noi nu multă ne interesează, că în limba magiară ori în cea germană corăspundă auctoritățile civile cu cele militare, ci din lupta acesta învătăm numai să insistăm și noi în tot locul pentru drepturile limbei noastre, cum o facă Magiarii față de armata comună pentru validitatea pretinselor drepturi ale limbei lor.

Rusia.

Războiul vamal între Rusia și Germania s'a început. Germania a urcat cu 42% vama după bucatele de proveniență rusă. Rusia la rândul său încă a mărit cu 30% preste tariful maximal vama pe produsele germane și le va mări încă.

Guvernul rusesc voese să rusifice provinciile baltice. Spre scopul acesta se va crea o lege, prin care să se introducă limba rusă ca studiu obligatoriu în toate școlile medii; mai departe ori ce corespondință cu auctoritățile publice să se întimple numai în limba rusă. Adecă Rușii imită pe lăudașii nostri liberali.

Serbia.

Scupcina a votat punerea în stare de acuză a cabinetului Avacumovic sub cuvânt, că pe când era la putere, ar fi vătămât constituția. Comisiunea emisă cu investigarea delictelor, ce se ascriu fostului cabinet liberal și mai multor prefecti, nu și-a terminat încă lucrările. Liberalii din Belgrad și din provincie voesc să insceneze demonstrații în favorul ministrilor acuși și astfel să influențeze asupra procesului. Guvernul Dokić însă este hotărât a griji, ca în procesul acesta să se observe cu rigore legile și să se paralizeze ori ce lucrare, care ar duce la violarea dreptății.

Belgiu.

Ministrul-președinte Beernaert din cauză sanitară voese să se retragă cu totul dela viața politică. Retragerea lui ar aduce țara în mare perplexitate, mai ales acum când se tractează despre reformarea constituției și introducerea sufragiului universal. Pentru aceea presa catolică îl roga, să mai rămână încă în fruntea afacerilor publice.

Senatorul br. Koninsk a prezentat un proiect de lege cu privire la duel. Senatul a primit proiectul cu o majoritate covârșitoare și primirea în cameră încă e asigurată. După proiectul acesta duelul se califică de o crimă ordinară. Dacă s'ar sfârși cu mărtea unuia din duelanți, cel rămas se va judeca pentru crima de omucidă intenționată, deși el nu ar fi intenționat uciderea contrariului, și ca atare se va condamna la moarte. Secundanții și medicii, cari ar asista la duel, se pedepsesc cu carcer de 10—20 de ani. Ofițerii, cari s'ar duela, se dimit din armată și se dau pe mâna justiției ca criminali.

Dacă toate guvernele ar purcede cu rigore convenită contra duelului, atunci credem, că s'ar reduce mania de a se duela, și ar scăde numărul ușuraticilor cavaleri.

Olanda.

Democrații catolici s'au unit într-o asociație, care în unu manifest publicat de curând își exprimă tendințele sale politice. În manifest se dice între altele: „De cel dintâi inamic al nostru considerăm materialismul sau acel sistem, care divinizează materia și nu voese să scie de Dumnezeu și de legile lui. Al doilea inamic este individualismul sau acel sistem, care a frânt puterea clasei muncitoare, pe care noi trebuie să o reparăm. Al treilea inamic este socialismul, care în orbirea sa voese a crea fericirea prin distru-

gerea religiei, a familiei și a averii private, supunându-se în mod servil la omnipotența de stat, care este fără religie și nu e responsabilă nimănui. Programul nostru se bazează pe enciclica lui Leon XIII despre sârta muncitorilor. Ce voim? Voim, ca să nu se tracteze cu lucrătorii ca și cu o mașină, ci ca cu ființe libere și înzestrate cu suflet nemuritor. Voim, ca femeile să nu fie duse la lucru în fabrici, și prunci să nu se îngreuneze preste măsură. Voim Duminecă ca și de repaus. Pentru încunjurarea certelor dintre întreprindători și lucrători să se înființeze sindicate și camere de lucrători. Lucrătorii să fie asigurați pentru cazul de morbu, bătrânețe și nefericiri.”

Corespondințe.

Innsbruck 27 Iuliu 1892.

Onorată Redacțiune!

Călătoria lungă te obosese, și dela o vreme abia aștepti, să faci popas ca să poți dormi o noapte în tihnă. M'am hotărât dară, să poposesc, și de loc de popas mi-am ales orașul Innsbruck, capitala muntosului Tirol. Aușisem, că în zidurile lui e expoziție provincială, cetisem, că are o poziție frumoasă, cum nu mai poți găsi, — totu atâtea îndemnuri, să nu mergu mai departe, ci să mă opresc pe vre-o și pe două aci. M'am și oprit și îmi pare bine, că m'am oprit. M'am fost hotărât, să rămân o și, dar din una s'au făcut două, și în momentul, când scriu aceste șiruri, nu aș sta bun, că nu o să mai rămân încă una până în două. Aerul e aer bun de munte, poziția și împrejurimea încântătoare, orașul vioiu, plăcut, având în sinu-i multe lucruri vrednice de a fi vădute.

Orașul Innsbruck cu privire la mărime se apropie de Cluș, dar are cu totul altă față, față de oraș mare. Mai cu samă zidurile și stradele mai nou te fac să crești,

Caledonie. Dar dacă nu lipsa și nici starea sălbătăcirii a îndemnat pe omeni la fapte așa de îngrozitoare, ce a fost aceea, ce i-a îndemnat? Întrebarea asta poate să aibă numai două răspunsuri: Ori e canibalismul urmarea unor superstiții, ori ceea ce e încă și mai htdă, îl deprindă omenii din lăcomie sau spre îndestularea vre unei patimi sau poște sensuale.

Am cetit despre unu comerciant englez din Shanghai în China, că el pe timpul unei rescăle a dat de servitorul său pe stradă. Acesta chiar aducea înima unu rebel cadut acasă, ca să o mănânce și să-și oțelască prin asta curajul. Superstiția asta, că adecă omul poate să primască în sine pe calea asta însuși prețioase de ale celui mănăcat, e foarte lătită. Cel de pe Noua Caledonie voinde să-și escuse canibalismul se provocă la mitologie. Asta dechără pe omeni de pesci, era pescii fi potu mânca. Cu serbătorile funebre ale Polinesienilor se împreună aproape totdeauna jertfe de omeni și de multe ori și prânuri gătite din jertfele acestea. Canibalismul în cazul acesta are deci caracter religios. Pe unele insule tălau omenilor celorlora destinați pentru jertfă și prânuri mai întâi perul și gătiau dintr'insul brațele și coliere. Acestora le ascriu putere de a farmeca. Osle omenilor tari le purtau ca talisman. Acestea toate dovedesc, că viața antropofagiei în multe cazuri stă în legătură cu religia și superstiția acelor popore păgane.

O mai aflăm în legătură și cu războiul. Dar și în cazul acesta are ea mult puțin unu caracter religios.

Așa adună Maorii de pe Noua Selandă după luptă trupurile morțe ale inamicilor, tăiau unele părți pe sama deilor și ferbeau apoi trupurile în două rânduri de ole, dintre cari unul era eră sfințit deilor.

Dar unul dintre motivele cele mai de frunte, cari îndemnă pe sălbatici aceștia, să mănânce trupurile inamicilor săi, este pofta nespus de mare de a-și răbuna. Răbunarea s'a făcută acestor insulari aproape scopul cel mai de frunte al vieții. A o sevăși se privește de lucrul cel mai onorific. O simplă vătămăre ajunge, ca să ducă pe cel vătămat până la cea mai grozavă dintre toate crimele. Și răbunarea o sevășescă omenii aceștia, ca și cum ar fi un mijloc de distracție. La început așa vătămatul o petra ori vre unu altu semn în apropierea locașului său. Semnul acesta are să-l aducă neîncetată aminte, că el are să-și împlinescă obligamintul răbunării. În stadiul, care urmează, vătămatul încunjură distracțiile îndatinate, nu se mestecă în joc, ci umbra de jumătate tunsă și acuzi își mai subtrage și din mănăncare câte ceva. Inimicul scie atunci, că are să se intrarimeze, căci ziua răbunării se apropie. Asemenea liniștii, ce premerge furtunei, șede căpetenia unu tribu, — elu este vătămatul, — în divanul tribului. O vorbă nu ese din gura lui. La întrebările, cari i-le îndreptă ai lui,

el răspunde numai cu unu fluerat: tot știu, că vorbă nu va mai eși din gura lui, până când răbunarea nu va fi sevășită. Colo de coliba lui e aninat un snop de tabac. Săptămâni întregi l'a bătut vântul, și frunzele lui ar fi chiar bune de fumat. Dar snopul acela totu aninat rămâne. Altul îl vede și se cutremură. El scie, că nu va mai trăi, când snopul nu va mai atârna acolo. Locuitorul colibei s'a jurit, că tabacul acesta îl va fuma numai de-a supra trupului mort al inamicului său. Și inamicul acesta e cel ce se cutremură vădându snopul. Era dacă are să se răbune unu prietinu ori unu consăngenu, atunci răbunătorul acat de-asupra patului său hainele petate de sânge ale celui ucis, ca așa să sfârșescă și să începă ziua cu gândul răbunării. Era de cumva pofta răbunării amenință a se stinge și a face loc unei dispoziții mai aplicate la pace și îmblăndire, îndată se înfățișază alți, cari îi aduc aminte de fapta nerăbunată cântându-i cântece ațtătoare.

Pe insulele melanese mai bantue încă o datină înfiorătoare. E datina îngropării de viu. Și conceptele acestor insulari nu găsesc într'acasta lecă de cruțime. Moșnegii chiar poftesc îngroparea acesta, era părintii o așteptă dela fii lor în semn de iubire. Ei credu adecă cu tarie nevinsă, că după moarte își voru contiua esitinta, dar de altă parte suntu convinși și despre aceea, că omul în ceea lume își va continua viața

număratu noi, cându ați părăsit orașul? Și să știți, că în Sora am lăsat un sol, care să ne vestească, dacă cumva voi ați primit vre-unu ajutoriu neașteptat. Noi știm, ce să facem, și suntem în totă privința pregătiți. Cum am mai spus, a vă împotrivi nouă, ar însemna perirea voastră și pierderea comorei. Acesta nu e iscusință de soldat espartu, ci numai politica unu copil fără cap, care vre să-și câștige primii lauri."

Poate, că era ceva adevăr în vorbele acestea. Lui Paulu însă i-a năvălit de mânie totu sângele în față, și era pe aci să-și arunce spada în peptulu clevețitorului, de cumva nu întrevinia Tellus și nu-i ținea cu putere brațul.

"Noi știm," continuă el cu seriozitate, "că ție nu-ți lipsesce nimica din energie și putere: întregu Lațiu lăsat scire despre eroismul, ce l-ai dovedit acum câteva zile. Dar îndestulesce-te cu atâta! Comora va fi a mea între ori ce împrejurări."

"N'a strica nimica," zise unul dintre cei ce au devenit nerăbdători în așteptare, "absolutu nimica nu va strica, dacă vom rămâne mai puțin la împărțirea comorei. Comandante, dă semn de năvală!"

Comandantul îi aruncă o privire veninosă și rămase nehotărât. La spatele lui însă se auzia totu mai sgomotoase voci de nerăbdare. "Abia voiți să aveți mai puțin de plătit," le zise în urmă mâniaș. "Partea celor morți imi va rămâne mie."

"Nu, nu, asta nu va fi," ziceau unii. "Părți egale, așa ne-a fost înțelesul!"

"Neruşinaților!" strigă Paulu. "Vă jur pe cinstea mea de nobil, că nu veți pune mâna nici pe unu asu. Ați auditu?"

"Stați la o parte și ne lăsați, să trecem," strigă comandantul.

Paulu trăgăna. În sfârșit își aduse aminte, că trebuie să cedeze. Singurul mijloc sigur de scăpare era, ca lada de pe carul al doilea să ajungă în mâinile tâharilor, și cu acesta să-și îndestulească. Se întreba însă, că de o voru desfăce în nerăbdarea lor, ore se voru îndestuli cu ce voru găsi în ea. Își zicea însă că poate nu voru avea vreme destulă pentru acesta și o voru duce închisă până în Roma.

Unu nou gându trecea prin capul lui. Dacă ar putea scăpa și caii dela trăsura cea de a doua și i-ar prinde la cea dintâi, ar fi asigurați de totă paguba.

"Ascultă-mă," începu Paulu cu vocea lui sonoră. "Dacă n'a-și aveți să ducă lui Germanicu o comisiune de cea mai mare importanță, nu mi-ar părea rău, cându viața mea mi-s'ar sfînge în acestu locu. Dar fiindu că pe lângă comora mai am și unu altu lucru, eu cedez. Tellus, Cherias și Longinu imi sunt martori pentru justa mea cauză, ér voi cereți-vă noroculu și luați, dacă puteți, comora."

Cu aceste vorbe a datu pinteni calului său, și făcându semnu celor trei tovarășii o luară înainte în fugă mare.

Trupa lui urma. Dar Paulu cu calul său uriaș îi întrecu îndată. Dîcîndu-le la ai săi: "După mine la trăsura primă!" sbura mai departe.

Ai săi flu urmau, ér în urma lor vinia totu cu grabă ceta de tâhari.

În mai puțin de zece minute a ajuns Paulu la trăsura a doua, care după dispoziția lui întâi a înaintat mai iute, ér apoi luându aerulu de a fi obosită mergea numai în pașu.

"Desprindeți doi cai de aci și-i prindeți la carulu celu dintâi!" le strigă încă din depărtare.

Porunca lui a fost executată într'o clipă.

"Durere, dar noi trebuie să lăsăm carulu al doilea în mâinile lor," zise Paulu. "Ce mare va fi bucuria și triumful lor — numai de ar ține ea, până ne vom lua rămasă bună pentru totdeauna unii dela alții!"

"Da, lada, ce promite a fi așa de prețioasă!" zise ridîndu Cherias. "Ce voru gândi despre noi acești viteji?"

"Bis dat, qui cito dat," zise în batjocură Tellus.

"Mehercie! Domnule, dar lucrulu de astăzi e unu capu de operă! Ași vré să vedu, ce fețe voru face, cându voru deschide și voru admira conținutul lăzii. Cine să fie ore căpitanulu hoților? Elu pare a fi espartu în tâhării. Cum l-ași mai băga în clește!"

"Dar cheea? E la tine, centurióne?" întrebă Cherias.

"Voiam să începă să o aruncu în tușu, dar pe urmă m'am gândit să i-o dau lui Germanicu. Elu poate să dea cu ea de urma tâharilor. Dar acum prietenilor, să ne sprintenim piciorile!"

Nici n'au răsuflat până au ajuns pe podeșul unei înălțimi, de pe care puteau să arunce o ochire atâtu înainte cât și îndărăptă.

Cam într'o oră puteau spera, că voru ajunge în Sora, ce era între stânci lângă laculu Trasimenu. De aci au zărit și carulu primu, ce mergea cu iuteală.

Mai aruncară o privire și înapoi. Bândiții prinseră caii lor de călăritu la carulu, care l-au cucerit. Alții se păreau că se învîrtu pe lângă obiectulu de frunte, care era în caru, dar căpitanulu trebuie, că nu era învoit. A o desfăce aci n'ar fi cu cale, căci bândiții lacomi ar fi năvălit asupra banilor. Așa se părea, că rezona comandantele. O voru desfăce ei în celu mai de aproape orașu.

Dar să lăsăm societatea asta, ce să-și facă treba, și să ne întorcem érași la Paulu și la tovarășii lui, cari au ajuns carulu celu dintâi.

"În viața mea nu mi-a făcutu nimic bucurie mai mare ca revederea acestor saci de grâu," zise Tellus și privi în ochii lui Paulu, care încă era foarte înveselit.

(Va urma).

Bibliografie.

A esit de sub presă opulu **Toma a Kempis**, tradus de **Gavrilu Popu** canonicu. Prețulu legat cu auritură costă 1 fl. 10 cr. Doritorii de a-lu ave să se adreseze la auctorulu trimițendu cu asemațiune postală 1 fl. 15 cr. și voru primi opulu sub legatură cruciată fără portu.

A apărut de sub tipariu **Otolchult celu micu** edit. III. Blași 1892 și se află de vânzare la tipografia seminarială nelegat cu prețulu de 80 cr. v. a., legat cu călcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariulu** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Testamentul și Literele fundamentale ale fericitulu Archiepiscopu și Mitropolitu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașu **Dr. Ioanu Vancea de Buteasa**. Blași 1892. Tipografia Seminariulu gr. cat. din Blași. Se află de vânzare la Administrația „Unirii”. Prețulu 10 cr., cu portu postal 15 cr.

Mitropolitulu Dr. Ioanu Vancea de Buteasa. *Schiță biografică*. Blași 1890. 8° micu. Prețulu 10 cr. Venitul curat este destinat pentru internatul de fete din Blași. Recomandăm lățirea acestei prea interesante scrieri în cercuri cât se poate mai întinse.

Editoru și redactoru răspundătoru:
Dr. Victoru Szmigelski.

Cu deosebită stimă cutez a încunoscința pre **Veneratulă Cleru greco-catolicu**, că precum și până acum iaș asupra-mi gătirea de

iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privește lucrulu de măsari și de sculptori, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aşedarea acelor obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesoă ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și tôte mă îndreptătescu la sperarea, că Veneratulă Cleru mă va împărtași ocașionalmente de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele celu bunu, care mi-l'am câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărëndu depărtările, prin acesta capacitatea de concurență mi-s'a mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebită stimă
Carolü Müller,
auritoru și fabric. de recuis. bisericesci.